

nega davka. Princ Alojz Lichtenstein je isto povdarjal še v posebnem dopisu. Navzoči so pomen vkupnega postopanja vseh poslancev takoj sprevideli in prečitavanje telegrama in dopisa pozdravili z živahnim klicanjem: bravo, bravo in z rokoplaskanjem.

Znamenit, podučljiv in odločiven bil je govor g. Krepeža, predsednika kupčijske in obrtniške zbornice v Gradei. Ta izvrstni mož je mirno in prepričevalno dokazal, da nam preti velika nesreča za kmetijski stan. V starem katastru je čisti dohodek vsega zemljišča na Štajerskem nastavljen na 7,654.000 fl., v novem katastru pa na 12,861.000 gold., ker so cenilne komisije vse previsoko ocenile. Zato nam niti centralna komisija več znatno pomagati ne more. Akoravno je ta odbila 1,641.000 gld., ostane še vsakako 11,220.000 gold. nastavljenega čistega dohodka. Od tega bodo sedaj računili gruntno dačo — se ve veliko večjo od prejšnje. Zadelo bo posestnike 25% več, t. j. kdor je 100 gld. do sedaj davka gruntnega imel, ta bo dobil 125 gld. naračunjenih. Krivi tega niso ne sedanji državni poslanci, ne možje v centralni komisiji — krivi smo sami, krivi so zaupni naši možje, ki so v cenilnih komisijah sedeli, pa nam vse previsoko ocenili. Sedaj nam ne preostaja druga, nego da skesani na lastne prsi trkamo in prosit idemo. Zato nasvetujem, naj gg. odborniki, ki so denešnji shod sklicali, določijo vsem okrajnim zastopom, vsem srenjam štajerskim 2 prošnji v podpisovanje: prva bodi namenjena visokemu ministerstvu, druga pa državnemu zboru, da se nam itak uže veliki gruntni davek ne pomnoži. Njegov predlog bil je enoglasno in navdušeno sprejet. G. Dettelbach je še dostavil željo, naj se Slovencev dopošlje slovenski sestavljenih prošnji v podpisovanje. To je bilo z živahnim odobravanjem sprejeto. Jednako tudi nasvet g. Vogelna, naj se govor g. Krepežev objavi v vseh novinah štajerskih. Tukaj se oglasi g. Steiner, župan ljutomerski, ter želi, naj se g. Krepežev govor tudi na slovenski jezik preloži in priobči v „Slov. Gospodarji“, ker je ta list med kmetijskim ljudstvom na spodnjem Štajerskem najbolj razširjen. Nasvet bil je tudi z odobravanjem sprejet. Kmalu potem je g. predsednik shod sklenil z željo, naj bi mu ne zmanjkalo začetnega uspeha, marveč posrečilo Štajersko obraniti žalostnih nasledkov nove uravnave zemljiščenega davka. Isto želi vsak Štajerec, najbolje pa kmetijsko ljudstvo. Ali bodo od shoda sklenjene prošnje kaj pomagale ali ne, to ni gotovo pa tudi nemogoče ni. Vsakako je pomagal resnici na dan, kar je tudi nekaj vredno. Nemški liberalci ne bodo mogli še dalje tako rogoviliti z gruntno dačo in kmete bogati in dražiti zoper svoje vrle poslance, kakor do sedaj. Preočitna resnica jim usta zapira in peresa ustavlja!

*) Brž, ko nam dojde ves govor g. Krepežev, ga objavimo prav radi, g. Steinerju pa bodi za njegove prijazne besede izrečena prirska zahvala! Ured.

Gospodarske stvari.

Nekaj o občinskem gospodarstvu ob priliki ljudskega štetja.

Ob konci t. l. se bo po celem cesarstvu ljudstvo štelo in vsak se bo moral z „domovnico“ ali „heimatscheinom“, sploh z domovinskimi pismi izpričati. Tako ljudsko štetje je sploh nekakšna podlaga in vredovanje domovinskih pravic. Vsak župan ima pravico od vsakega inostranca ali tujca tirjati domovinskih dokazov in se ima v pole ljudskega štetja tudi sploh vpisati vsakemu prebivalcu domovina ali domovinska občina. Pri poslih in drugih osebah, ki lastnega posestva nimajo, še bo to vsakako precej redno izišlo. Ali velika pomota se zamore goditi pri posestnikih, ki so iz drugih občin in krajev prišli in so po takem v tej srejni inostranci ali tujci, ter se pri nepazljivosti ali neskrbnosti ali zvijači občinskih voditeljev zamorejo srenjam veliko krivice nagoditi, ki bi v prihodnosti občinam veliko škode pouzročile. Domovinskih postav še ljudje posebno na kmetih vse premalo poznajo in razumejo, in ravno iz teh prihajajo javeljne občinam najtežja bremena! — Po občinski postavi se srenjčani ločijo: 1) v občane in 2) v zvananjike ali tujce. Prvi, to je občani so: ali 1. pravi domačini, ali 2. le občinski deležniki. Pravi domačini so tisti, kateri imajo v občini domovinstvo, to je, že staro in popolno domovinsko pravico. — Samo občinski deležniki so pa tisti, kateri imajo v občini kako hišo ali zemljišče in so tedaj posestniki itd. (tudi v občini prebivajo, — že lahko dolgo prebivajo, celo od l. 1856 že slobodno) in taki, ki od rokodelstva ali obrtnije v občini pravi davek plačujejo. Pravim domačinom, ali imajo posestvo ali ne, ali so mladi ali stari, bogati ali revni, vrli ali malopridni, zdravi ali bolani: mora občina vselej dati domovnico ali druge domovinska pisma. Za prave domačine mora občina, ako so revni, ako obožajo, vselej plačati vse stroške, kateri se naberejo, ako so v bolnišnici, v hiralnici, v blaznici itd. Taki stroški pa ravno zdaj občine če dalje bolj tlačijo, ker ljudje vedno bolj obožajo. — Domovinska pravica se pa zdaj od 27. aprila 1859 sem na novo le dobi, ako koga srenjski odbor v občinsko zvezo sprejme. — Celó, ako župan in eden obč. svetovalec komu domovnico podpišeta, je že obveljalo, da se je občini prismolil. V sedanjem času se kaj pogosto tudi posestniki menjujejo, in čez nekoliko let mislijo prosti kmečki možje, da taki prišlec že spada v obč. zvezo, kar je velika pomota! Kdor ni že čez 24 let v srenji, ta ne spada celo k njej, ako ni po svojem stanu ali kterega niso izrečno v obč. zvezo sprejeli. Veliko občin si je že od deželnega zbora pridobilo postavbo, da smejo kakov zdaten znesek tirjati od vsakega, kterega v obč. zvezo sprejmejo. — Koga v obč. zvezo sprejeti ni mala

reč! Vsaka občina ima gotovo za sedajne slabe čase dovolj svojih ljudi v zvezi, ki znajo kedaj priti v občinsko preskrbljenje. V nekterih občinah je kaj veliko posestnikov iz tujih krajev, ki bodo zdaj iskali si na lahko pridobiti domovinsko pravico. Previdne občine tega storile ne bodo! Če je tujec ravno zdaj morebiti premožen, morebiti bahač, pa koliko je dobrih in štimanih posestnikov že prišlo na kant! Treba je toraj tudi tukaj opaznosti.

Pravoslav.

Kuniči ali pitovni zajci.

III. Kuniči radi veliko krme pokvarijo, zato morajo se v vsakem predelu jasli napraviti za seno itd. tudi malo koritce za razno zrnje in plitva skledica za vodo in tekočo krmo. Vsa ta posoda mora redno, kolikor najbolj mogoče, snažna biti. Jasli niso le samo zaradi varčnosti pri krmi potrebne, ampak tudi zaradi tega, da živali sena ne pohčijo in usmradijo. Takšna spridena krma je kuničem pravi strup, ker seavnica ima mnogo fosfora v sebi in z njim se klaja ostrupi in tako živalicam lahko pogubna postane. V vsakem kuničišču mora pribranjnih celic biti za mlade samice, ki se ne smejo plemeniti. Na prevrtano desko se ali suho listje ali slama nastelje, da seavnica odteka; vsakih 8 dni se stara nastelj podrza in pokida in z novo nadomesti.

Samci se morajo posebič v ločenih celicah rediti. Za plemo se smejo le krepki, lepi in živi samci jemati, ki so že 15—18 mesecev stari. Samice morajo najmanj leta dni stare biti. Jeden samec zadostuje za 10 samic. Da se pa tudi prav oplemenijo, treba samico, ki se goni, v predelek samečev predjati in se oba jedno uro dolgo vkup in pri miru pustiti. Na to se samica sopeset v svojo celico predene. Samica nosi 30 dni. Dan poprej nego vrže t. j. 29. dan po sparani se mora breji samici mehke nastelji položiti, da si iz nje more toplo gnejzdo napraviti.

Samica nanosi v kotič suhe slame in si napuka iz trebuha mehke dlake, s katero njezne mladiče odeva, da mraza ne trpé. Kjer so kuničje samice, ki ravno mlade imajo, tam mora popolnoma tiho biti, sicer starka zbeži in mladiče, ki na sencih visé, iz gnejzda pomeče, ki tako le prelahko mraza konec vzamejo. Zgodí se pa tudi, da se prestrašena starka sploh v gnejzdo več ne povrne. Gnejzda se morajo večkrat preiskati in pregledati, mrtvi mladiči odpraviti, še živi in zvučaj gnejzda ležeči previdno v gnejzdo nazaj spraviti. Jedna samica ne sme nikdar več ko 8 mladičev dojeti. Ker pa nekteke starke po 17 mladičev vržejo, se jih mora vse kar jih je več, drugim starkam podložiti, ki imajo manj ko 8 mladih. Take starke rade sprejmejo tuje mladiče kot svoje, če so le istega plemena. Da pa kuničji rejec v tem oziru ne pride v nobeno zadrego, se mora na jeden dan 4—5 samic ubrejiti. Da pa starke ne oslabijo in potem tudi le pravih slabičev ne

povržejo, se ne smejo več ko 4krat na leto ubrejiti. Da se krepki in veliki kuniči vzredijo, jih je treba dva meseca sesati pustiti. Pozno na jesen povrženi mladiči se morajo mraza varovati. V to svrhu je treba duri bleva s slamnato šturjo zadelati.

Kuničja odrejevališča tistemu največ dobička vržejo, kateri imajo travnik. Krma se jim mora poleteti vsaki dan po trikrat položiti, zjutra ob 5tih, popoldne in zvečer ob 6tih. Zvečer se jim mora najobilnejše položiti, kajti rano pred solnčnim vzhodom in zvečer kuniči najrajši in največ jedó. Zjutra in zvečer se jim polaga zelena klaja, popoldne seno in trikrat na teden zjutraj oves namesto zelenega. Proti koncu poletja in spomladi se jim mora suha z zeleno klajo mešati, da se kuniči po malem na zeleno in suho klajo navadijo. Po zimi se jim le po dvakrat na dan polaga. Zvečer dobivajo vsakokrat suho krmo, zjutra pa v ponedeljek: krmo zeleno, v torek: rono ali rudečo peso in otrobe, v sredo: oves, v četrtek: žolto korenje, v petek: ječmen, v soboto: kuhan krompir ali juho, v nedeljo: kolorabo ali pastinako.

(Dalje prihod.)

Konjerejecem štajerskim daje visoko c. k. namestništvo na znanje, da bode uradno licenciranje žrebcev vršilo se 1. 1881. dne 21. januarja v Cmurku, 22. jan. v Mariboru, 24. jan. v Ptujih, 25. jan. v Celjih in 26. jan. v Mozirjih, povsod ob 10. uri predpoldnem. Posestniki naj toraj ob rečenem času svoje žrebce postavijo pred komisijo. Kdor spuščá nelicencirane žrebce, ta bo kaznovan.

Sejmi na Koroškem 27. decembra v Eberstajnu.

Dopisi.

Iz Frauheima. (Letina — tatje). Spomladi smo se močno veselili dobre letine. Vse je lepo kazalo: pšenica, rž, ječmen, turšica, krompir, vino-gradi, travniki. Začeli smo na travnikih kositi, rž žeti, ko dne 18. jul. t. l. pribruje strašna burja. Celo uro tolkla je gosta in debela toča neusmiljeno po našem silji. Potem je pa pridrla taka povodenj, da njej najstarejši ljudje ne pomnijo jednake. Voda je drla drevje iz zemlje, rovala trsove, zagraje, mostove, brvi, rušila zidovje pri mlinih, pri občinski cesti. Kmalu zavalila se je na polje in travnike jih zasipala s kamenjem, prodom in lesovjem tako, da marsikteri posestnik svoje lastne zemlje ni več spoznal. Žalost bila je vseobčna in velika. Ljudje so se zanašali sedaj na ajdno in krompir. Toda krompir je zavaljo večnega deževja v našej ilastej zemlji zgnjil in ajdno je vhaajajoča pšenica in rž zadušila, ker smo njive po toči oškodovane bili podorali z iztepenim in v zemljo vbitim zrnjem vred. Namlatilo je se iz pobite slame tako-le: iz posejanih 8—10 vaganov